

Velaatan vesiyhtymän toiminta-alueen supistaminen

Selvitys

Sisältö

1	Toiminta-alueen lainsäädännöllinen tausta	2
2	Toiminta-alueen supistaminen	3
3	Lähtökohdat Velaatan vesiyhtymän supistamiselle	3
4	Vesihuollon turvaaminen Velaatan vesiyhtymän nykyisen toiminta-alueen alueella	4

Tämä selvitys on tehty osana Tampereen alueen vesiosuuskuntien toiminta-alueiden päivittämistä. Työn aikana järjestettyihin kokouksiin ja haastatteluun osallistuivat:

Tomi Jokinen	Velaatan vesiyhtymä
Pekka Heinonen	Tampereen kaupunki
Paula Saxholm	Tampereen kaupunki
Enni Virtanen	Tampereen kaupunki
Essi Huntus	AFRY Finland Oy
Terhi Renko	AFRY Finland Oy

Pirkanmaan ELY-keskuksen edustajat ovat osallistuneet työn aikana järjestettyihin kokouksiin valvontaviranomaisen roolissa.

1 Toiminta-alueen lainsäädännöllinen tausta

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta sekä vesihuollon kehittämisestä säädetään vesihuoltolaissa (VHL 119/2001). Vesihuoltolain tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemärointi (VLH 1 §).

Vesihuollon kehittäminen kunnan alueella on vesihuoltolain mukaan kunnan vastuulla (VHL 5 §). Jos suurehkon asukasjoukon tarve taikka terveydelliset tai ympäristönsuojelulliset syyt sitä vaativat, kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään toimenpiteisiin tarvetta vastaavan vesihuoltolaitoksen perustamiseksi, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentamiseksi tai muun tarpeellisen vesihuollon palvelun saatavuuden turvaamiseksi (VHL 6 §). Käytännössä kunta voi täyttää järjestämisvelvollisuuden ryhtymällä toimenpiteisiin keskitetyn vesihuoltoratkaisun tai muun, tilanteeseen soveltuvan kiinteistökohtaisen vesihuoltoratkaisun toteuttamiseksi.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta säädetään vesihuoltolain 7 ja 8 §:ssä. Vesihuoltolain 7 §:n mukaan kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Toiminta-alueen tulee kuitenkin olla sellainen, että vesihuoltolaitoksen voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti. Lisäksi vesihuollosta aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi perittävien maksujen tulee muodostua kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi. (VHL 8 §.)

Kunta hyväksyy vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ja tarvittaessa muuttaa hyväksytyä toiminta-aluetta vesihuoltolaitoksen esityksestä tai, jos laitos ei tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan. Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai muuttamista asiasta on tiedotettava riittävässä laajuudessa sekä varattava valvontaviranomaisille (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen) mahdollisuus antaa lausunto ja alueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. (VHL 4, 8 §.)

2 Toiminta-alueen supistaminen

Kunta voi tarvittaessa myös supistaa vesihuoltolaitoksen jo hyväksytyä toiminta-alueita. Toiminta-alueen muuttamisessa noudatetaan samaa menettelyä kuin sen hyväksymisessä. Toiminta-alueen supistaminen saattaa olla tarpeen, jos olosuhteet ovat muuttuneet siten, että kunnalla ei enää ole VHL 6 ja 7 §:n perusteella velvollisuutta järjestää vesihuoltoa vesihuoltolaitoksen palvelujen avulla tai vesihuoltolaitoksella ole mahdollisuuksia huolehtia vesihuollosta VHL 8 §:n 2 momentin mukaisesti taloudellisesti ja asianmukaisesti.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun (KHO 2017:7) mukaan toiminta-alueen supistaminen voi lisäksi perustua sellaisiin objektiivisiin seikkoihin, joiden vuoksi aiemmin tehdyn toiminta-alueen ulottuvuutta koskevan päätöksen perusteiden voidaan osoittaa olevan puutteellisia tai virheellisiä. Lisäksi ratkaisussa todetaan, että vesihuoltolaisissa ei säädetä perusteista, joilla toiminta-alueita voidaan muuttaa.

Toiminta-alueen supistamisen edellytykset ovat vesihuoltolaisissa sidoksissa siihen, onko supistettavalla alueella vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettävä kiinteistöjä (HE 218/2013 vp). Sellaisen toiminta-alueen, joilla sijaitsee vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettävä kiinteistöjä, supistaminen edellyttää, että kunta päättää VHL 8 a §:n mukaisesti verkostoihin liitettävien kiinteistöjen vesihuollon turvaamisesta.

3 Lähtökohdat Velaatan vesi-yhtymän supistamiselle

Velaatan vesi-yhtymän nykyinen toiminta-alue on hyväksytty vuonna 2004. Vesi-yhtymällä on Rääkkylän pohjavedenotanto, jonka vedenottolupa on 200 m³/vrk. Vedenotantomolta toimitetaan vettä Velaataan 36 liittyjälle. Jätevesien käsittely hoidetaan alueella kiinteistökohtaisin järjestelmin.

Velaatan vesi-yhtymällä ei ole käytössä vesihuoltolain 19 §:n mukaisia käyttömaksuja, vaan maksuja peritään tarpeen mukaan epäsäännöllisesti. Vesi-yhtymän toiminta ei ole taloudellisesti suunnitelmallista ja ennakoivaa vesihuoltotoimintaa.

Vuonna 2020 laaditussa Tampereen kaupungin ja Tampereen Veden vesihuollon kehittämissuunnitelmassa esitetään, että Velaatan vesi-yhtymän tulee kehittää toimintaansa vesihuoltolain mukaiseksi

(maksut, varautuminen, jne.) tai purkaa vesihuollon toiminta-alue (toiminta-alueen supistaminen kokonaisuudessaan). Velaatan vesiyhtymän osakkaat eivät näe tarvetta säännöllisille käyttömaksuille, minkä vuoksi toiminta-alueen purkaminen nähdään parempana vaihtoehtona.

Velaatan vesiyhtymän vesihuoltotoiminta on ollut vesiyhtymän perustamisesta saakka pienimuotoista eikä se olisi välttämättä edellyttänyt vesihuoltolain mukaisen toiminta-alueen määrittämistä. Säännöllisten maksujen lisäksi vesihuoltolain mukaisilta vesihuoltolaitoksilta edellytetään myös laajempia raportointivelvoitteita.

4 Vesihuollon turvaaminen Velaatan vesiyhtymän nykyisen toiminta-alueen alueella

Esitetään, että Velaatan vesiyhtymä vastaa tämän työn yhteydessä määritetyllä talousveden jakelualueella samasta toiminnasta kuin aiemmin toiminta-alueellaan. Toiminta-alueen supistamisen jälkeen vesiyhtymän vesihuoltotoiminta siirtyy vesihuoltolain piiristä pienen talousvesiasetuksen (sosiaali- ja terveysministeriön asetus pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista, 401/2001) piiriin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vesiyhtymän ei edellytetä perivän säännöllisiä käyttömaksuja ja raportointivelvoite vesihuollon tietojärjestelmään VEETI:in poistuu. Vesihuoltotoimintaa valvoo edelleen kunnan terveydensuojeluviranomainen ja toimintaa koskevat edelleen säädösten mukaiset terveydensuojelulliset velvoitteet. Vesiyhtymän tulee edelleen varautua erityistilanteisiin, kuten talousveden saastumiseen tai talousveden saatavuushäiriöihin.